

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΙΟΒΕ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

ΤΕΥΧΟΣ 3ο/2022

Συνέντευξη Τύπου | Αθήνα 12 Οκτωβρίου 2022

ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Κύρια σημεία της τριμηνιαίας έκθεσης του ΙΟΒΕ για την Ελληνική Οικονομία που παρουσιάστηκε στις 12/10/2022:

- Η **παγκόσμια οικονομία** πλήττεται από την εισβολή της Ρωσίας στην Ουκρανία και οι προοπτικές επιδεινώνονται, καθώς η αβεβαιότητα για τη διάρκεια του πολέμου παραμένει. Σημαντικότερη οικονομική συνέπεια του πολέμου σε παγκόσμια κλίμακα είναι η εκτίναξη του πληθωρισμού, ο οποίος τον Αύγουστο στις 38 χώρες του ΟΟΣΑ έφτασε το 10,3%, επίπεδο που είναι το μέγιστο των τελευταίων 39 ετών. Οι περισσότερες κεντρικές τράπεζες παγκοσμίως στρέφονται σταδιακά σε περιοριστικές πολιτικές, προσπαθώντας να μειώσουν τη ζήτηση και κάνοντας σαφή την πρόθεσή τους να ελέγξουν εγκαίρως τον υψηλό πληθωρισμό πριν εδραιωθεί. Μεταξύ των μεγαλύτερων οικονομιών, στο δεύτερο τρίμηνο του 2022 σημειώθηκε επιβράδυνση του ετήσιου ρυθμού ανάπτυξης σε ΗΠΑ (1,7% από 3,5% το προηγούμενο τρίμηνο), Ευρωζώνη (4,1% από 5,4%) και Κίνα (0,4% από 4,8%).
- Υψηλότερη των προσδοκιών **ετήσια εγχώρια ανάκαμψη** της τάξης του 7,7% καταγράφηκε στο **δεύτερο τρίμηνο του 2022**, οριακά ηπιότερη έναντι της ανάκαμψης του 8,0% στο προηγούμενο τρίμηνο. Σημαντική συμβολή στην ανάκαμψη είχε για άλλο ένα τρίμηνο η ανθεκτική κατανάλωση των νοικοκυριών, η οποία ενισχύθηκε ετησίως κατά 11%, μετά την παρόμοια περίπτωση σε μέγεθος αύξηση του προηγούμενου τριμήνου. Η υψηλή ανάκαμψη του β' τριμήνου του 2022 προήλθε σε εξίσου μεγάλο βαθμό από την ισχυρή ετήσια αύξηση των εξαγωγών υπηρεσιών κατά 47,4% (γ-ο-γ), έναντι 22,8% του α' τριμήνου του 2022, ενώ οι εξαγωγές αγαθών αυξήθηκαν κατά 3,3%. Αντίρροπα στην τάση ανάκαμψης επέδρασε η αύξηση των εισαγωγών κατά 15,5%, από 18,1% στο πρώτο τρίμηνο. Οι επενδύσεις παρουσίασαν μικρή μόνο ετήσια αύξηση κατά 3,5% κατά το β' τρίμηνο του 2022, έναντι του 20,3% στο προηγούμενο τρίμηνο, η οποία οφείλεται αποκλειστικά στη διεύρυνση του σχηματισμού πάγιου κεφαλαίου κατά 8,7%, ενώ τα αποθέματα μειώθηκαν. Το 2022 καταγράφεται συστηματική ενίσχυση της εξωστρέφειας της ελληνικής οικονομίας, με το άθροισμα εξαγωγών και εισαγωγών να αγγίζει πλέον το διαχρονικά υψηλό 82%, ως ποσοστό του ΑΕΠ.

- Το ΙΟΒΕ αναθεωρεί προς τα πάνω την **πρόβλεψη για ανάκαμψη το 2022**, σε 6%, σε σταθερές τιμές, λόγω ισχυρότερης διεύρυνσης της ιδιωτικής κατανάλωσης (8,1%) και των εξαγωγών (12,5%). Η πρόβλεψη για το σύνολο του τρέχοντος έτους περιλαμβάνει επίσης αύξηση των εισαγωγών κατά 13,5% και ηπιότερη των προηγούμενων προβλέψεων ενίσχυση των επενδύσεων (6,6%). **Για το 2023**, το ΙΟΒΕ αναμένει σαφώς βραδύτερη ετήσια ανάπτυξη, κατά 1,6% σε πραγματικούς όρους, λόγω επιβράδυνσης της παγκόσμιας οικονομίας και διατήρησης του πληθωρισμού και της αβεβαιότητας. Ως προς τις συνιστώσες, μόνο οι επενδύσεις αναμένεται να υπερβούν την φετινή τους επίδοση, με υψηλότερη ετήσια διεύρυνση το 2023 (10,5%) ενώ η κατανάλωση αναμένεται να επιβραδυνθεί (0,6%). Αναμένεται μικρή περεταίρω επιδείνωση στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών (από περίπου 7% του ΑΕΠ φέτος), με τις εξαγωγές και τις εισαγωγές να αυξάνονται ετησίως το 2023 κατά 3,8% και 4,8% αντιστοίχως.
- Η **εκτέλεση του προϋπολογισμού** κινείται καλύτερα από τους αρχικούς στόχους για το τρέχον έτος, ωστόσο οι προοπτικές για το 2023 αναδεικνύονται αρνητικές. Καταγράφηκε υπέρβαση των ταμειακών στόχων Προϋπολογισμού στο πρώτο οκτάμηνο του 2022, κυρίως από υψηλότερα έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού (+€5,7 δισεκ. έναντι του στόχου). Υπήρξε αύξηση στις περισσότερες κατηγορίες εσόδων σε σχέση με πέρυσι, κυρίως λόγω της αυξημένης οικονομικής δραστηριότητας και της καλύτερης, σε σχέση με τις προσδοκίες, επίδοσης της οικονομίας. Υπέρβαση στόχου και στην πλευρά των δαπανών (-€192 εκατ.), κυρίως λόγω του ετεροχρονισμού των πληρωμών των εξοπλιστικών προγραμμάτων κατά €803 εκατ.
- Συνεχής μείωση του **ποσοστού ανεργίας** το β' τρίμ. του 2022 στο 12,4% από 15,8% το β' τρίμ. του 2021, ωστόσο με πρώιμα σημάδια κόπωσης το τρίτο τρίμηνο. Οι κλάδοι με τη μεγαλύτερη άνοδο στην απασχόληση ήταν ο Τουρισμός (+84,4 χιλ. άτομα), η Εκπαίδευση (+30,4 χιλ. απασχολούμενοι) και η Μεταποίηση (+27,9 χιλ. απασχολούμενοι), ενώ ο κλάδος με την ισχυρότερη μείωση ήταν η Δημόσια Διοίκηση (-20,9 χιλ. άτομα). Η απασχόληση αναμένεται να επηρεαστεί ηπιότερα θετικά από την ενίσχυση των επενδύσεων, την ωρίμανση μεγάλων έργων υποδομής, την αξιοποίηση των πόρων του Ταμείου Ανάκαμψης, την μικρότερη άνοδο κατανάλωσης και εξαγωγών, καθώς και το σχέδιο προσλήψεων στο δημόσιο τομέα. Οι παράγοντες αυτοί αναμένεται να αντισταθίσουν μερικώς την αρνητική επίδραση της περιοριστικής νομισματικής πολιτικής και του επίμονα υψηλού ενεργειακού κόστους στη ζήτηση εργασίας από τις επιχειρήσεις. Αναμένεται περαιτέρω πτωτική τάση της ανεργίας τα επόμενα τρίμηνα, με σαφή ωστόσο τάση επιβράδυνσης. Λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω επιδράσεις, το ποσοστό ανεργίας το 2022 αναμένεται να κυμανθεί στην περιοχή του 12,3%, ενώ το 2023 στην περιοχή του 11,5%.
- Ο **ρυθμός μεταβολής του ΓΔΤΚ** στο πρώτο εννεάμηνο του 2022 ήταν ιδιαίτερα υψηλός, 10,1%, έναντι οριακού πληθωρισμού 0,2% πριν ένα έτος. Η ισχυρή άνοδος οφείλεται κυρίως, στην αυξητική άμεση επίδραση των ενεργειακών αγαθών, και στην τόνωση της εγχώριας ζήτησης. Το ΙΟΒΕ εκτιμά ότι οι τιμές θα διατηρηθούν σε ανοδική τροχιά το τρέχον έτος, στην περιοχή του 9,7%, λόγω κυρίως της έντονης ανόδου των τιμών στα ενεργειακά προϊόντα, αλλά και της καταναλωτικής ζήτησης. Για το 2023, και λαμβάνοντας υπόψη τις υποθέσεις και τις τάσεις που διαμορφώνουν τις τιμές προβλέπεται πως ο Γενικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή θα ενισχυθεί στην περιοχή του 4,2%.
- Τα θεμελιώδη μεγέθη του **τραπεζικού συστήματος** βελτιώνονται, ωστόσο οι τράπεζες θα αντιμετωπίσουν αυξανόμενες προκλήσεις μεσοπρόθεσμα. Στις θετικές εξελίξεις, τα Μη

Εξυπηρετούμενα Δάνεια στους ισολογισμούς των τραπεζών μειώθηκαν το δεύτερο τρίμηνο στο χαμηλότερο επίπεδο από τον Δεκέμβριο του 2009, οι ιδιωτικές καταθέσεις και η πιστωτική επέκταση προς τις επιχειρήσεις ενισχύθηκαν προς τα μέσα του έτους. Από την πλευρά των προκλήσεων, επιταχύνθηκε η αύξηση του κόστους χρήματος, ενώ οι συνθήκες χρηματοδότησης από τις αγορές κεφαλαίου έχουν επιδεινωθεί. Το κόστος νέου δανεισμού για το ελληνικό δημόσιο σημείωσε άνοδο το τρίτο τρίμηνο του 2022, ενώ παράλληλα διευρύνθηκε το spread με τον «πυρήνα» της Ευρωζώνης. Το κόστος νέου τραπεζικού δανεισμού στον ιδιωτικό τομέα παρέμεινε χαμηλά, αν και καταγράφηκε άνοδος στη στεγαστική πίστη. Μη αμελητέος είναι και ο κίνδυνος για νέο γύρο ληξιπρόθεσμων οφειλών λόγω των συνεπειών της ενεργειακής κρίσης στη δυνατότητα αποπληρωμής νοικοκυριών και επιχειρήσεων.

Πίνακας 1. Μακροοικονομικές προβλέψεις IOBE (10/2022) για τα έτη 2022-2023 (σε σταθερές τιμές, ετήσιες % μεταβολές, εκτός εάν αναγράφεται διαφορετικά)

	2021 (πραγμ.)	2022	2023
ΑΕΠ	8,0%	6,0%	1,6%
Κατανάλωση	6,9%	6,9%	0,6%
Ιδιωτική Κατανάλωση	8,1%	8,1%	0,8%
Δημόσια Κατανάλωση	3,8%	2,2%	0,6%
Ακαθάριστες Επενδύσεις	9,2%	6,6%	10,5%
Εξαγωγές	21,9%	12,5%	3,8%
Εισαγωγές	16,4%	13,5%	4,8%
Ρυθμός πληθωρισμού	1,2%	9,7%	4,2%
Ανεργία (% εργατικού δυναμικού)	14,8%	12,3%	11,5%

Κατά την παρουσίαση της Έκθεσης ο Γενικός Διευθυντής του IOBE, Καθηγητής Νίκος Βέττας, σημείωσε:

- Η νέα κρίση στην παγκόσμια οικονομία έχει ρίζες από το παρελθόν. Μη συμβατικά μέτρα νομισματικής πολιτικής επί μακρόν, ανισορροπίες μεταξύ παραγωγής και ζήτησης, αλλά και στα δημοσιονομικά των κρατών, σε συνέχεια τη πανδημίας, γεωπολιτική αστάθεια, στρεβλώσεις στις αγορές ενέργειας.
- Η κρίση απαιτεί συντονισμένη δράση και δομικές αλλαγές. Η νομισματική πολιτική καλείται να βρει ισορροπία μεταξύ τιθάσευσης πληθωρισμού και αποφυγής παγίδας ύφεσης, ο δημοσιονομικός «χώρος» είναι περιορισμένος, οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις προϋποθέτουν αξιοπιστία και πολιτικό κεφάλαιο. Ο κίνδυνος ύφεσης, ειδικά στην Ευρώπη, είναι πλέον υψηλός.
- Η ελληνική οικονομία καταγράφει θετική δυναμική κατά το τρέχον έτος, που είναι ισχυρότερη από αυτή που αρχικά αναμενόταν και από τον μέσο όρο στις ευρωπαϊκές οικονομίες. Η

μεγέθυνση της οικονομίας συνοδεύεται και από βελτίωση σε δείκτες που μπορεί να σηματοδοτούν ποιοτική αναβάθμισή της, όπως η εξωστρέφεια.

- Θετική έκπληξη φέτος αποτελεί ο ρυθμός μεγέθυνσης της ιδιωτικής κατανάλωσης, παρά τον πολύ υψηλό πληθωρισμό. Επίσης θετική εξέλιξη υπάρχει στις εξαγωγές, κυρίως στον τουρισμό και τις λοιπές υπηρεσίες αλλά και ευρύτερα.
- Στον αντίποδα, ανησυχητική είναι η εξέλιξη του πληθωρισμού που κυμαίνεται σε επίπεδα υψηλότερα από τον μέσο όρο της ευρωζώνης. Επίσης ανησυχητική είναι η συστηματική διεύρυνση των εισαγωγών και γενικότερα η εξέλιξη του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών.
- Η πρόκληση του υψηλού και επίμονου πληθωρισμού είναι μεγάλη. Οι αρνητικές επιδράσεις αφορούν κυρίως το κόστος διαβίωσης νοικοκυριών, τη δυνατότητα αποπληρωμής δανείων, και το κόστος χρηματοδότησης νέων επενδύσεων. Βραχυπρόθεσμα, υπάρχουν και ορισμένες θετικές επιδράσεις, όπως σε χρέος με σταθερά επιτόκια καθώς και στα ονομαστικά δημόσια έσοδα.
- Μεγάλο μέρος του προβλήματος αναπόφευκτα εξαρτάται από την ενεργειακή κρίση στην Ευρώπη, αλλά επηρεάζεται σαφώς και από επιλογές πολιτικής στη χώρα, που είναι κρίσιμο να το περιορίσουν, κυρίως με ενίσχυση της προσφοράς αγαθών και του ανταγωνισμού.
- Η ελληνική οικονομία παραμένει ευάλωτη μεσοπρόθεσμα. Το δημόσιο χρέος παραμένει υψηλό, το κόστος χρηματοδότησης αυξάνεται, το εξωτερικό ισοζύγιο επιδεινώνεται, η εξάρτηση από εισαγωγές είναι υψηλή, η εγχώρια αποταμίευση παραμένει χαμηλή, η πίεση στο δημοσιονομικό ισοζύγιο αναμένεται να αυξηθεί, η πρόσφατη τάση της κατανάλωσης δεν είναι διατηρήσιμη, οι μακροχρόνιες δημογραφικές τάσεις είναι δυσμενείς.
- Η συστηματική μεγέθυνση της οικονομίας και η άνοδος των εισοδημάτων στη χώρα διέρχονται αναγκαστικά από την αύξηση των καινοτόμων επενδύσεων και της συστηματικής στροφής σε παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών που θα είναι υψηλής αξίας και ανταγωνιστική σε παγκόσμιο επίπεδο. Ιδίως, καθώς σταδιακά μειώνεται η ανεργία και, άρα, το περιθώριο μεγέθυνσης της οικονομίας και της απασχόλησης με σχετικά πιο εύκολο τρόπο, το ζήτημα της καινοτομίας και της προσέλκυσης παραγωγικών επενδύσεων και ανθρώπινου κεφαλαίου γίνεται κομβικό. _